

Mɛɛtɛ yic de kɔ cɪi Kɔc ke Akutnhom Rɛɛrɛ Tɔk ke Looi

Yukku yɪi ŋa

Yen Akut de Diäär cɪ Kɔk ee piir ku yith ke diäär, miith, ku röthii cɪ keek cuɔp wei nɛ tɔŋ ku kɔ juɛc cɪ keek yök looi bi piath. Wuɔk ye cɛɛth nɛ yän ke kɔc cɪ kɔk ku jamku kenɛ kɔc cɪ kɔk bukku nyic yeŋö kɔɔrkɛ. Wuɔk ye jam əya kenɛ Akuut ke UN ku Akuut ke bɛɛi kɔk ku akuut baai. Wuɔk ye werɛŋ de kɛ bi looi bi piir de kɔc cɪ kɔk ku kɔc cɪ keek cuɔp wei pinyden nɛ tɔŋ ku riäng cɪ rɔt looi cɔk pieth looi tenɛ akuut ke Bɛɛi kɔk ku akuut baai.

Yeŋö cukku looi nɛ Kenya

WRC anɔŋ kɛ looi yen tɔŋ de tɔc ye luŋi kɔc cɪ kɔk ke Congo, Somali, ku South Sudan ye rööɔ, dhuɔk, ku diäär ye rɔt looi cɪ rööɔ ciɛŋ nɛ Nairobi ku Mombasa lɔ tiŋ. Tɔŋ de tɔc anɔŋic bi yän cɪ thiaan gäm yäntöök wɛlɛ/ka bi yiin cɔk tɔc nɛ riel kenɛ raan dɛt. Ee yic naŋ bi yiin cɔk yoi raan dɛt cɪ täac nɛ riel əya, wɛlɛ/ka ba tɔc yɔɔc tenɛ raan cɪi ril. Kɔc ye tɔŋ de tɔc looi (kɔc ye kɔ rac looi/kɔc ye kɔ rɛc ke tɔc looi) aaye dac yaa rööɔ, ku diäär aye kɔ rɛc ke tɔŋ de tɔc looi əya. Nɛ Pɛɛi de Nuan ku Pɛɛi de Dhiɛc 2019, raan nɔŋ kɛ kɔɔr de piöc aa cɪ cɛɛth Nairobi ku Mombasa bi kee käkɛ lɔ yök. WRC acɪ akuut kaa 24 looi kenɛ kɔc cɪ kɔk ye 149 ku jamkɛ kenɛ kɔc lui nɛ yän ke kuɔɔny yiic ku kɔc ye käng bɛi. UNHCR (Akut de kɔc cɪ kɔk de UN) ku HIAS, ku jal ya bänny ke akutnhom de kɔc rɛɛrɛ tɔk ku kɔc ye thook waariic, cɪ wuɔk kony nɛ kɛ daan de piöc kɔɔrku.

Yeŋö cuku yök

Yin nɔŋ yic ba nyic yeŋö cɪ bɛn bei nɛ ye luɔɔi kɛnɛ yic. WRC acɪ nyic naadɛ:

- Rööɔ juɛc cɪ kɔk, diäär, nyiir, ku dhuɔk aaci tɔŋ de tɔc yök ɛ ke ŋoot, ɛ ke cɪ bɛn ku nɛ kat denic bɛn Kenya.
- Tɔŋ de tɔc tɛnɛ rööɔ ku dhuɔk, cit mɛn de tɔŋ de tɔc ye luŋi diäär ku nyiir, ee rɔt looi ke ye kɛ ye dac tɔu nɛ tɔɔŋiic nɛ Congo ku South Sudan. Kɔc juɛc acɪ keek luŋi tɔŋ de tɔc nɛ thɛɛr ke pɛc/rum nɛ bɛɛi yiic ku kɔɔc cɪn aruk, nɛ dömɪc ku nɛ mɔc yic, ku nɛ akɛɛth nyin ku nɛ yän ke cɛɛth (tamtic) yiic.
- Nɛ Somalia, rööɔ kɔk ku dhuɔk aaci tɔŋ de tɔc yök nɛ lui ɛ bɛɛi ken ku kɔc ke akutnhom rɛɛrɛ tɔk keek, kɔc ke kuan dɛt, ku akuut nɔŋ dhɛŋ, kuka kuc mɛn yee rɔt dac looi.
- Rööɔ juɛc ye rɔt thiaak ku diäär ye rɔt cɔk ye rööɔ acikɛ lueel naadɛ ɛ ke cɪ yɔŋ nɛ tɔc nɛ bɛɛi ɛ ke bi keek ke thɪn ku nɛ Kenya nɛ kɔc ke baai ku kɔc ke akutnhom rɛɛrɛ tɔk.
- Nɛ Mombasa, yaan de tɔc tɛnɛ kɔc cɪ kɔk ye miith ku röthii ee rɔt dac looi.
- Nɛ Nairobi ku Mombasa, kɔc cɪ kɔk aatɔu tɛ rɛɛc de tɔŋ de tɔc ku nɛ yaan nɔŋ rööɔ ye rɔt thiaak ku dhuɔk, kɔc cɪ rɔt wel bi kɛ yaa diäär/rööɔ, dhuɔk cɪn raan ye nyintiit nɛ keek ku röthii, kɔc cɪ kɔk ye ke gup yaac, ku kɔc cɪ mac.
- Kɔc cɪ tɔŋ de tɔc yök aaye naŋ kɔ juɛc ke wal, tuaany de nyom ye kɛ keek kɔɔr. Kɔk ye keek gaam aatɔu nɛ Nairobi ku Mombasa, bikɛ diäär ku rööɔ cɪ kɔk kuɔɔny, nɔŋiic rööɔ cɪ rɔt thiaak ku kɔc cɪ rɔt wel bi kɛ yaa diäär/rööɔ. Nɛ kony ku kuɔɔny, kɔc juɛc cɪ tɔŋ de tɔc yök aaye piirden dhuɔkciɛn ku ciɛŋkɛ apieth ku nɛ piir pieth.
- Anɔŋ kɔ cɪ täau ye kɔc cɪ kɔk gɛl cikɛ kɔ ye gaam ye yök. Cit mɛn, kɔc cɪ kɔk aye ciɛn wɛl juɛc nyickɛ keek de tɛ tɔu ɛ kɔ ye gaam thɪn. Acɪikɛ ye nyic yee tɛno lɛu bi ye moc, dhuk, wɛlɛ/ka kɔc cɪ rɔt wel bi kɛ yaa diäär/rööɔ cɪ tɔŋ de tɔc yök lɔ tɛde kuɔɔny. Kɔc ye kɔke pial bɛi, kɔc ye kɔc luɔɔi cɪ keek luɔɔi ku kɔk aaci lɛu bikɛ nyic naadɛ ke rööɔ ku dhuɔk aabi tɔŋ de ye kɛnɛ yök, wɛlɛ/ka aabi kɔc cɪ piir thɪn yaa tiŋ ke cɪn riɛɛu.

Ku naa lui yekënë rot yeen wëlë/ka raan dët?

Tɔŋ de tɔc AKĒN kan yaa awäny de raan ci luɗi yeen. Ee yaa awäny de raan ë loi yeen abën. Geer de raan alëu bi tɔŋ de tɔc yök. Tɔŋ de tɔc anɔŋ kä rɛc ke wal ku tuaany de nhom ye yök ku ye keek dɔɔc wëlë/ka cɔk kääc.

Na yee yïin wëlë/ka raan dët nyic ci tɔŋ de tɔc yök ku ka kɔɔr kuɔɔny de wal ku/wëlë/ka nhom:

- Cɔl nimra de boliith de kä ye rɔt dac looi ëlantöŋtëi naa tɔu të rac: 999 wëlë/ka 112
- Cɔl nimra de kuɔɔny de baai në tɔŋ de tɔc ku tɔŋ de moc/tik: 1195. Ye nimra kënë ee abac ku yee tɔu në theɛ kaa 24, në nin kaa dhorou në wikic.
- Në Nairobi, cɔl nimra de MSF de kuɔɔny de baai në tɔŋ de tɔc ku tɔŋ de moc/tik: 0711 400 506.
- Lɔɔr tënë paanakim thiök bi muɔök de wal wëlë/ka tuaany de nhom dac looi.
- Lɔɔr në Akim de Diäär në Nairobi (tɔu në Nairobi ku Mombasa), Akim de Raan Abën de Kenyatta, Akim de Mama Lucy Kibaki, wëlë/ka akim de MSF tɔu në Mathare. Kee yänkë aanɔŋ muɔök de tɔŋ de tɔc ku tɔŋ de moc/tik. Aa ye yɔɔr në theɛ kaa 24, në nin kaa dhorou në wikic.

Yenö bi bën?

Takut de Diäär ci Kök aci kë ci yök ci thöl ku kä ci keek gam në yee kɔɔr kënë yic guöt bei, “wuɔk nɔŋ piön ci riɔök”: Tɔŋ de tɔc tënë kɔc ci kök në Nairobi ku Mombasa, Kenya. Kë ci lueel ëbën atɔu në Diŋlith ku kë ci beeric ci kuɔötic atɔu në Diŋlith ku Kiswahili në <https://www.womensrefugeecommission.org/svproject>.

WRC alui kenë HIAS bikë kuɔɔny de kë ye kɔc ke Kenya ku akutnhïim rëërë tök ke kɔc ci kɔk ke LGBTIQ mat.

Wël ke cöt

Dale Buscher,
Raan lo në Bäny cök, Käke Ajuëër
Akut de Diäär ci Kök
Telepun: +1 212 551 3115
daleb@wrcommission.org

Raan Muk Luɔci de Tɔŋ de Tɔc/Raan Ye Thiëc ne Käke Tɔŋ de Tɔc
Akut de Diäär ci Kök
Telepun: +1 212 551 3115
svproject@wrcommission.org

Dr. Vincent Were
Kenya Medical Research Institute
P.O. Box 1578-40101
Kisumu, Kenya
Telepun: +254 721 876 573
vwere@kemricdc.org

Pëei de Thiëer 2019